

POBI

PROVINCIAL OPEN BUDGET INDEX

CHỈ SỐ CÔNG KHAI NGÂN SÁCH TỈNH POBI 2021

Kể từ khi thực hiện đánh giá lần đầu vào năm 2017, Khảo sát POBI đã và đang trở thành công cụ giúp các tỉnh có thể tham chiếu và đo mức độ công khai, minh bạch trong quản lý ngân sách nhà nước (NSNN) và mức độ thực thi Luật NSNN năm 2015. POBI góp phần giúp tăng niềm tin của người dân và các đối tác phát triển đối với quản lý ngân sách của các tỉnh thông qua các hình thức minh bạch, giải trình và sự tham gia về ngân sách.

TÓM TẮT CHÍNH SÁCH

I. KẾT QUẢ KHẢO SÁT POBI 2021 THEO CÁC TRỤ CỘT

Trụ cột minh bạch

Kết quả khảo sát POBI 2021 cho thấy mức độ công khai ngân sách của các Tỉnh cải thiện không đáng kể so với POBI 2020. Điểm xếp hạng trung bình về công khai ngân sách của các tỉnh đạt 69,53/100 điểm, chỉ tăng 0,44 điểm so với năm 2020. Năm 2021, có 31 tỉnh công khai đầy đủ tài liệu và thông tin về ngân sách nhà nước, tăng 4 tỉnh so với năm 2020. Số tỉnh công khai tương đối đầy đủ là 24 tỉnh. Số tỉnh công khai chưa đầy đủ và công khai ít lần lượt là 6 và 2 tỉnh. Quan sát cho thấy những tỉnh nào đã thực hành công khai ngân sách tốt thường tiếp tục thực hành điều này một cách tích cực (Vũng Tàu, Vĩnh Long, Đà Nẵng, Cao Bằng, Lai Châu), trong khi đó, có những tỉnh còn thiếu ý thức tuân thủ Luật Ngân sách 2015, như Hà Tĩnh và Bình Phước (liên tục trong nhóm thấp nhất). Có những tỉnh lúc đầu chưa tuân thủ tốt, nhưng đã cải thiện mạnh mẽ và giữ ổn định vị trí cao, như Hòa Bình và Lạng Sơn. Đặc biệt, so với năm trước, những tỉnh có sự cải thiện tốt nhất bao gồm: Quảng Bình, Khánh Hòa, Quảng Ninh. Chúng tôi hy vọng các tỉnh sẽ ngày càng nghiêm túc trong việc thực hành công khai minh bạch theo đúng tinh thần pháp luật.

Trụ cột tham gia

Các tỉnh vẫn ít tạo điều kiện để người dân tham gia vào quy trình ngân sách. Số điểm quy đổi trung bình của 63 tỉnh thành phố là 41,8/100 điểm, tăng 2,55 điểm so với năm 2020 và 3,78 điểm so với năm 2019. Như vậy có thể thấy sự cải thiện về điểm số của trụ cột sự tham gia trong thời gian qua là rất hạn chế. Đà Nẵng là địa phương duy nhất đạt điểm tối đa với 100 điểm quy đổi. Đắk Nông là tỉnh có số điểm về sự tham gia của người dân thấp nhất cả nước (8,3 điểm).

Trụ cột giám sát và trách nhiệm giải trình

Kết quả khảo sát POBI 2021 cho thấy cần cải thiện mức độ giám sát và trách nhiệm giải trình của Hội đồng Nhân dân các tỉnh. Điểm trung bình của 63 tỉnh, thành phố của trụ cột trách nhiệm giải trình là 48,2/100 điểm. Bà Rịa-Vũng Tàu vẫn là tỉnh dẫn đầu với điểm số quy đổi tối đa là 100 điểm. Vĩnh Long và Khánh Hòa cũng là những tỉnh có điểm số về giám sát và trách nhiệm giải trình tương đối cao, đều đạt 87,5 điểm. Thái Bình, Sơn La, Tiền Giang, Phú Yên và Kiên Giang là năm tỉnh có điểm số về giám sát và trách nhiệm giải trình thấp nhất cả nước, đều chỉ đạt 12,5 điểm.

II. KẾT QUẢ KHẢO SÁT POBI 2021 THEO CÁC TIÊU CHÍ

Tính sẵn có

Kết quả POBI 2021 cho thấy không có sự cải thiện đáng kể trong việc công khai các tài liệu ngân sách so với năm 2020. Thậm chí mức độ sẵn có còn có xu hướng giảm. Trong số 11 tài liệu ngân sách được khảo sát trong POBI 2021, có tới 6 tài liệu giảm về số lượng tỉnh có công khai. Do đó, các tỉnh cần khắc phục và công khai ngay các tài liệu bắt buộc phải công bố theo đúng quy định của Luật Ngân sách năm 2015 và Luật Tiếp cận Thông tin năm 2016.

Tính kịp thời

Khảo sát POBI 2021 xác định tính kịp thời của các tài liệu ngân sách dựa trên thời gian đăng tải các tài liệu này trên cổng thông tin điện tử của UBND tỉnh, Sở Tài chính tỉnh theo quy định của Thông tư 343/2016/TT-BTC. Kết quả POBI 2021 cho thấy có sự cải thiện về tính kịp thời trong việc công khai các tài liệu so với POBI 2020. Tuy nhiên, vẫn có ba tài liệu giảm về số lượng tỉnh công bố đúng hạn gồm dự thảo dự toán ngân sách tỉnh năm 2022 trình HĐND tỉnh, báo cáo tình hình thực hiện ngân sách 6 tháng và 9 tháng năm 2021. Trong đó, tài liệu dự thảo trình giảm tới 8 tỉnh công bố đúng hạn so với POBI 2020.

Tính đầy đủ

Kết quả khảo sát POBI 2021 cho thấy tính đầy đủ của các tài liệu ngân sách tiếp tục được cải thiện so với năm 2020. Các báo cáo tình hình thực hiện ngân sách hàng quý và báo cáo quyết toán ngân sách tỉnh vẫn là những tài liệu được công khai đầy đủ các biểu mẫu nhất theo quy định. Mặc dù có sự cải thiện so với năm 2020, nhưng tài liệu dự thảo dự toán và dự toán đã được quyết định vẫn có số lượng các tỉnh công bố đầy đủ tương đối thấp, lần lượt là 31 và 38 tỉnh. Tài liệu dự thảo dự toán là tài liệu rất quan trọng vì nó được đưa ra để lấy ý kiến góp ý không chỉ của các chuyên gia mà của cả người dân trong việc xây dựng dự toán ngân sách hàng năm của địa phương. Do đó, các tỉnh cần ý thức được tầm quan trọng của tài liệu này và cần phải được công khai đầy đủ nội dung và các biểu mẫu theo quy định của Luật ngân sách 2015 và Thông tư 343/2016/TT-BTC. Một tồn tại khác là vấn đề công khai dự toán, chấp hành và quyết toán các khoản chi đầu tư theo từng lĩnh vực như chi thường xuyên hầu như chưa được cải thiện. Điều này phản ánh thực tế công tác quản lý chi đầu tư còn nhiều hạn chế và giải thích phần nào việc giải ngân chi đầu tư không đúng kế hoạch của nhiều địa phương.

Tính thuận tiện

Kết quả khảo sát POBI 2021 cho thấy 100% cổng TTĐT của Sở Tài chính các tỉnh đều có thư mục riêng về công khai ngân sách. Kết quả này tương tự với kết quả khảo sát POBI 2020. Hầu hết các tài liệu đều được công bố dưới dạng file word hoặc excel dễ dàng trong việc sử dụng. Riêng chỉ có danh mục dự án đầu tư công của tỉnh năm 2022 vẫn có tới 19 tỉnh công khai dưới dạng file ảnh hoặc PDF dạng scan gây khó khăn trong việc chuyển đổi. Vấn đề này cần được khắc phục kịp thời và rút kinh nghiệm trong thời gian sắp tới.

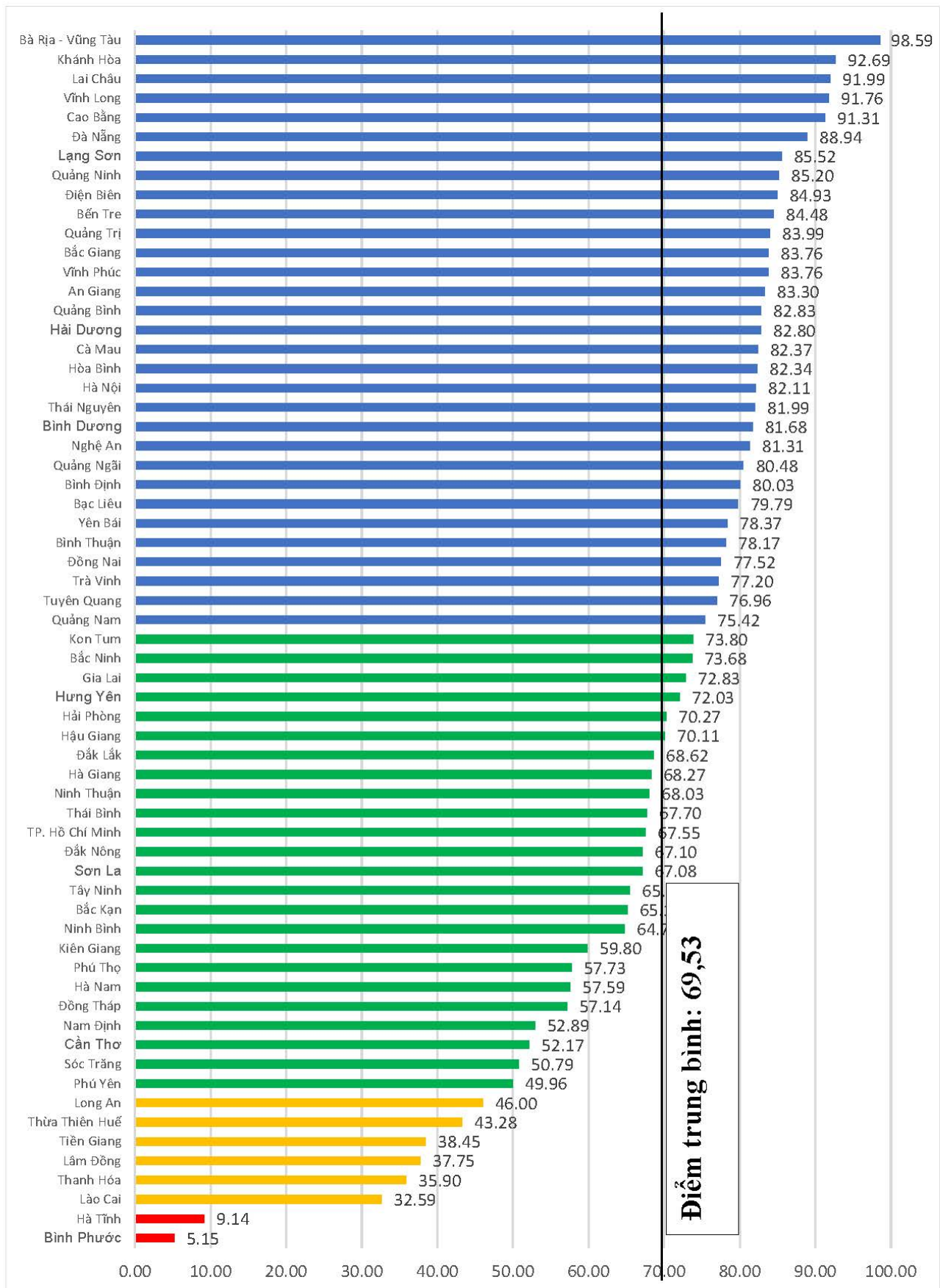
Tính tin cậy

Kết quả khảo sát POBI 2021 cho thấy việc lập dự toán ngân sách của các tỉnh năm 2020 chưa đảm bảo tin cậy cho quá trình thực hiện thực tế. Đặc biệt là đối với dự toán thu ngân sách, chỉ có 1 tỉnh có mức chênh lệch giữa số dự toán và số quyết toán dưới 5% trong khi có tới 53 tỉnh có mức chênh lệch trên 15% (tăng 18 tỉnh so với POBI 2020). Ngoài ra, kết quả khảo sát cũng cho thấy có 19 tỉnh có sự thay đổi trong mức chi thường xuyên cho giáo dục đào tạo và 29 tỉnh có sự thay đổi trong mức chi thường xuyên cho y tế thấp hơn so với sự thay đổi trong tổng chi thường xuyên. Kết quả này cho thấy các tỉnh này chưa thực sự quan tâm tới vấn đề ưu tiên chi cho giáo dục và y tế, đặc biệt trong bối cảnh của dịch COVID-19 vẫn diễn biến phức tạp.

Tính liên tục

POBI 2021 là năm thứ hai nhóm nghiên cứu thực hiện việc chấm điểm tính liên tục của các tài liệu được công khai bao gồm dự thảo dự toán trình HĐND tỉnh, dự toán đã được duyệt và quyết toán ngân sách. Tỉnh sẽ được điểm tối đa nếu công khai liên tục các tài liệu dự thảo trình, dự toán được duyệt trong ba năm 2020, 2021 và 2022, đối với tài liệu quyết toán là các năm 2018, 2019 và 2020. Kết quả khảo sát cho thấy có 48 tỉnh (76,19%) công bố tài liệu dự thảo trình liên tục trong ba năm, 53 tỉnh (82,13%) công bố tài liệu dự toán đã được duyệt liên tục trong ba năm và 55 tỉnh (87,3%) công bố báo cáo quyết toán ngân sách tỉnh liên tục trong ba năm. Sóc Trăng, Đồng Tháp và Hà Tĩnh là ba tỉnh không công bố tài liệu dự thảo trình trong ba năm liên tiếp.

Kết quả xếp hạng chỉ số công khai ngân sách tỉnh POBI 2021

III. KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ CHÍNH SÁCH

Kết quả POBI 2021 không có sự cải thiện đáng kể trong việc công khai các tài liệu ngân sách so với năm 2020. Thậm chí mức độ sẵn có của một số tài liệu còn có xu hướng giảm. Nhóm nghiên cứu đề nghị các tỉnh đã làm tốt cần làm tốt hơn nữa, các tỉnh chưa làm tốt cần thực hiện đúng và đầy đủ việc công khai kịp thời các thông tin ngân sách theo đúng tinh thần của Luật Ngân sách năm 2015 và Luật Tiếp cận Thông tin năm 2016, tránh tình trạng đi thụt lùi đối với một số tài liệu như kết quả khảo sát trong POBI 2021.

Một số khuyến nghị cụ thể cho các đơn vị liên quan như sau:

Khuyến nghị đối với Quốc hội

Luật NSNN năm 2015 chưa quy định chế tài xử lý khi các đơn vị sử dụng ngân sách không thực hiện công khai ngân sách như quy định tại Điều 15 của Luật. Do vậy, Quốc hội cần xem xét bổ sung chế tài xử lý các vi phạm về thực hiện công khai ngân sách theo quy định của pháp luật.

Khuyến nghị đối với Chính phủ

Chính phủ chỉ đạo Bộ Tài chính thúc đẩy các địa phương thực hiện công khai ngân sách theo quy định của pháp luật. Chính phủ cần áp dụng biện pháp đánh giá tình hình thi hành pháp luật về công khai ngân sách và báo cáo với Quốc hội, Thường vụ Quốc hội, Chủ tịch nước theo quy định pháp luật.

Khuyến nghị đối với Bộ Tài chính

Bộ Tài chính cần đốc thúc Sở Tài chính các tỉnh công khai các tài liệu ngân sách kịp thời theo quy định. Đồng thời, Bộ Tài chính cần rà soát lại các biểu mẫu trong Thông tư 343/2016/TT-BTC, dựa trên đề xuất của các địa phương trong trường hợp cần thiết có thể điều chỉnh để phù hợp với tình hình thực tế. Ngoài việc yêu cầu các địa phương công khai các tài liệu ngân sách trên cổng công khai ngân sách của Bộ Tài chính thì Bộ Tài chính cũng cần nhắc Sở Tài chính các tỉnh công khai các tài liệu ngân sách trên cổng thông tin điện tử của các đơn vị, đảm bảo việc tuân thủ đúng theo các quy định của pháp luật. Dựa trên kết quả công khai ngân sách của các tỉnh mà Bộ Tài chính có thể đề xuất cơ chế thưởng/phạt trong quá trình lập dự toán, phân bổ ngân sách cho các địa phương trong các năm tiếp theo.

Khuyến nghị đối với HĐND các tỉnh

HĐND các tỉnh cần tăng cường thực hiện nghĩa vụ và trách nhiệm của mình trong vai trò của cơ quan dân cử. Ngoài việc công khai các kế hoạch giám sát thì kết quả giám sát cũng cần được công khai đầy đủ và cụ thể. HĐND các tỉnh cần tăng cường hơn nữa công tác giám sát việc tuân thủ công khai ngân sách của các cơ quan liên quan tại địa phương mình, cụ thể là Sở Tài chính và UBND các tỉnh. Cần đưa vấn đề về giám sát công khai ngân sách và đánh giá tình hình thực hiện công khai ngân sách ra thảo luận tại các phiên họp thường kỳ của HĐND các tỉnh.

Khuyến nghị đối với UBND các tỉnh

Bên cạnh việc thực hiện công khai các tài liệu ngân sách theo đúng trách nhiệm của mình, UBND các tỉnh cần thực hiện tốt vai trò là cơ quan cấp trên chỉ đạo trực tiếp các Sở Tài chính trong việc công khai các tài liệu ngân sách. Đồng thời, cần có sự phối hợp giữa các phòng ban phụ trách việc công khai ngân sách của UBND với các đơn vị chuyên môn khác tại Sở Tài chính nhằm đảm bảo sự đồng bộ và kịp thời trong việc công khai các tài liệu ngân sách.

Khuyến nghị đối với các Sở Tài chính

Sở Tài chính các tỉnh cần chủ động hơn nữa trong việc công khai các tài liệu ngân sách. Đặc biệt, cần có sự phối hợp chặt chẽ giữa các đơn vị trong Sở Tài chính như bộ phận tin học (phụ trách cổng thông tin điện tử) và bộ phận tài chính, ngân sách (phụ trách việc lập dự toán, quyết toán và tổng hợp kết quả tình hình thực hiện ngân sách) trong việc công khai đầy đủ và kịp thời các tài liệu ngân sách. Ngoài ra, các phòng, ban chuyên môn của các Sở Tài chính các địa phương trong quá trình lập, tổng hợp các tài liệu ngân sách nếu có vướng mắc gì liên quan đến biểu mẫu cần kiến nghị lên Bộ Tài chính để có những điều chỉnh kịp thời. Tiến hành rà soát lại hệ thống email, thông tin liên hệ trên cổng thông tin điện tử của đơn vị mình nhằm đảm bảo tính chính xác cũng như tăng khả năng tiếp cận của người dân với các thông tin ngân sách.

LIÊN HỆ:

LIÊN MINH MINH BẠCH NGÂN SÁCH (BTAP)

Website: www.ngansachvietnam.net

Fanpage: <https://www.facebook.com/ngansachvietnam/>